

## บทที่ 1

### บทนำ

#### 1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาโรคฟันผุของประเทศไทย เป็นปัญหาที่มีมายาวนานและต่อเนื่องทำให้เกิดการสูญเสียทั้งสุขภาพร่างกายและจิตใจรวมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมซึ่งยังปรากฏอยู่ในทุกเพศทุกวัย แม้ว่ากระทรวงสาธารณสุขจะได้เร่งดำเนินการให้ความรู้และณรงค์ ให้ประชาชนเอาใจใส่ดูแลตนเองมาโดยตลอดก็ยังคงพบว่าประชาชนยังเป็นโรคฟันผุอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งที่โรคฟันผุสามารถป้องกันได้ด้วยวิธีง่ายๆ คือการแปรงฟันให้ถูกวิธีและสะอาดอย่างสม่ำเสมอ การเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อฟัน และหลีกเลี่ยงอาหารที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ และหากตรวจพบตั้งแต่ระยะเริ่มแรก ก็จะสามารถควบคุมไม่ให้โรคลุกลามไปมากและสามารถหายเป็นปกติได้ แต่ถ้าไม่สนใจดูแลสุขภาพช่องปากของตนเองแล้ว อาการของโรคจะลุกลามจนทำให้ต้องสูญเสียฟันในที่สุด ซึ่งมีผลกระทบต่อระบบบดเคี้ยวอาหาร ทำให้เคี้ยวอาหารไม่ได้หรือเคี้ยวได้ไม่ละเอียด นอกจากนี้ปัญหาสุขภาพช่องปาก ยังมีผลต่อการพัฒนาสาธารณสุขและพัฒนาประเทศ ประชากรที่มีปัญหาสุขภาพช่องปาก จะมีผลให้มีสุขภาพที่ไม่สมบูรณ์แข็งแรง ด้วยคุณภาพทั้งด้านสติปัญญาร่างกายและจิตใจ (วัลลภ ภูพานิช, 2535) ฉะนั้นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ เป็นอันดับแรกที่ต้องดำเนินงานทันตสาธารณสุขคือกลุ่มนักเรียนประถมศึกษา เพราะเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุสูงมาก ประกอบกับเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโต พัฒนาการ และการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปตามช่วงอายุ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงไปในภาวะที่มีสุขภาพสมบูรณ์ เด็กจะมีร่างกายแข็งแรง จิตใจเบิกบาน และพัฒนาไปในทางที่ดี สำหรับเด็กกลุ่มอายุ 6-12 ปี ซึ่งถือว่าเป็นช่วงที่มีการเจริญเติบโต มีความรู้กว้างขวางขึ้นและสร้างทัศนคติที่ดีต่อตนเอง พัฒนาทักษะทางสติปัญญาเรียนรู้ทักษะทางกายภาพ (ประภาเพ็ญ สุวรรณและสวีส สุวรรณ, 2536) เหมาะแก่การเสริมสร้างสุขภาพให้สมบูรณ์แข็งแรง ปลุกฝังความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องได้เป็นอย่างดีและยังเป็นการปลูกฝังแบบอย่างการดูแลทันตสุขภาพที่ดี ให้สามารถปกป้องและส่งเสริมสุขภาพช่องปากของตนเอง ครอบครัว และชุมชนให้สมบูรณ์แข็งแรง ซึ่งเป็นการปูรากฐานการพัฒนาอนาคตของชาติให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพช่องปากที่ดี (สำนักงานส่งเสริมสุขภาพ, 2541) ช่วยลดปัญหาทันตสาธารณสุขของประเทศ และเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพต่อไป นอกจากนี้กลุ่มเด็กวัย 12 ปี เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญทางระบาดวิทยา เนื่องจากเป็นกลุ่มอายุที่มีฟันถาวรขึ้นครบ 28 ซี่ ตลอดจนมีการเจริญของขากรรไกรเต็มที่ อัตราการเกิดโรคฟันผุ โรคเหงือกอักเสบของวัยนี้ จะเป็นเครื่องทำนายแนวโน้มการเกิดโรคในวัยผู้ใหญ่และยังใช้เป็นตัวแทนเปรียบเทียบความรุนแรงของการเกิดโรคในช่องปากของประเทศต่างๆ ทั่วโลก การแก้ปัญหาการดูแลทันตสุขภาพของนักเรียนที่ผ่านมาได้ใช้กลวิธี เฝ้าระวังและส่งเสริมทางทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบชัดเจน โดยให้โรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาทันตสุขภาพ ด้วยการตรวจสุขภาพช่องปากของนักเรียน เพื่อค้นหาปัญหาอนามัยช่องปาก ตั้งแต่ระยะเริ่มแรก และสามารถป้องกันแก้ไขได้ด้วยตนเอง(เพ็ญทิพย์ จิตต์จำนง, 2539)

จากรายงานการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 5 ปี พ.ศ. 2543-2544 ของกองทันตสาธารณสุข พบว่าประชากรทุกกลุ่มอายุมีอัตราการเกิดโรคฟันผุสูงและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ภาคใต้มีความชุกของโรคมากกว่าภาคอื่นๆ ขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เคยมีความชุกของโรคต่ำสุดในอดีตกลับมีการเพิ่มขึ้นของโรคอย่างรวดเร็ว จนปัจจุบันมีความชุกของโรคสูงรองลงมาจากภาคใต้ โรคฟันผุในฟันน้ำนมมี

ความชุก และความรุนแรงค่อนข้างสูงตั้งแต่เล็ก ในกลุ่มอายุ 5-6 ปี พบเป็นโรคฟันผุร้อยละ 87.4 มีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 6.0 ซึ่งต่อคน ฟันน้ำนมที่ผุเกือบทั้งหมด ยังไม่ได้รับการรักษา ในฟันแท้ซึ่งโดยทั่วไป จะใช้กลุ่มอายุ 12 ปี เป็นกลุ่มเปรียบเทียบความรุนแรงของโรค พบผู้เป็นโรคฟันผุร้อยละ 57.3 โดยมีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 11.6 ซึ่งต่อคน ฟันที่ผุมากที่สุด จะเป็นฟันกรามแท้ซี่ที่ 1 และ 2 ในกลุ่มอายุ 15 ปี พบผู้เป็นโรคฟันผุเพิ่มมากขึ้น ลักษณะการผุคล้ายกับกลุ่มอายุ 12 ปี อัตราการผุของฟันแท้ พบสูงในเขตเมือง มากกว่าเขตชนบท ในทุกกลุ่มอายุ (กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย, 2545)

จากรายงานผลการตรวจเฝ้าระวังทางทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2545, 2546 และ 2547 พบนักเรียนมีฟันแท้ผุร้อยละ 14.36, 15.45 และ 16.89 ตามลำดับ (งานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น, 2547) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบนักเรียนมีฟันแท้ผุ ในปี 2545, 2546 และ 2547 ร้อยละ 20.54, 22.38 และ 24.85 ตามลำดับ (งานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น, 2548) ในเขตเทศบาลมีโรงเรียนเทศบาลที่มีปัญหาฟันผุมากกว่า 20 % จำนวน 5 โรงเรียนจาก 11 โรงเรียน ซึ่งตามเกณฑ์ของกระทรวงสาธารณสุข นักเรียนมีฟันผุมากกว่า 20 % ถือเป็นปัญหาต้องแก้ไข (กองทันตสาธารณสุข)

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง เทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 47 คน พบว่าส่วนใหญ่นักเรียนแปรงฟันวันละ 2 ครั้ง ร้อยละ 76.6 เมื่อ นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับฟันมักจะปรึกษามารดาเป็นคนแรก ร้อยละ 80.9 ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีการดูแลการ แปรงฟันของนักเรียนเป็นประจำ 3-5 วัน/สัปดาห์ ร้อยละ 59.6 ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะพานักเรียนไปพบ ทันตแพทย์เมื่อมีปัญหาเรื่องฟันเท่านั้น ร้อยละ 66.0 ครูอนามัยหรือครูประจำชั้นส่วนใหญ่ไม่เคยตรวจสุขภาพ ช่องปากของนักเรียน ร้อยละ 53.2 นักเรียนส่วนใหญ่รู้ว่าฟันผุเกิดจาก การรับประทานอาหารหวานเหนียวติดฟัน ร้อยละ 89.1 นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ทราบถึงอาการเริ่มแรกของการเกิดโรคฟันผุ ร้อยละ 78.3 ยังไม่ทราบว่า ฟันผุถึงขั้นใดของฟัน เราจึงรู้สึกปวดฟัน ร้อยละ 54.3 ยังไม่ทราบถึงผลเสียที่ร้ายแรงที่สุดของการเป็นโรคฟัน ผุ ร้อยละ 52.2 นักเรียนส่วนใหญ่ยังแปรงฟันไม่ถูกวิธี ร้อยละ 56.5 นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ทราบถึงประโยชน์ ของฟลูออไรด์ที่ผสมอยู่ในยาสีฟัน ร้อยละ 54.3 ด้านเจตคติ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่า การตรวจฟันด้วย ตนเองเป็นประจำ ทำให้ทราบว่าเป็นโรคฟันผุหรือไม่ ร้อยละ 53.2 นักเรียนส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่า การใช้ไหม ชัดฟันจะช่วยป้องกันฟันผุได้ ร้อยละ 66.0 ด้านความตั้งใจ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าจะเลิกกินลูกอมขนม หวาน ร้อยละ 74.5 นักเรียนส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าจะตรวจฟันด้วยตนเองได้ทุกวัน ร้อยละ 57.4 นักเรียนส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าจะเลือกใช้แปรงสีฟันที่ผสมฟลูออไรด์และมีเนื้อยาสีฟันที่ละเอียดเท่านั้น ร้อยละ 55.3 นักเรียนส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าจะไปพบหมอฟันเพื่อตรวจสุขภาพช่องปากทุก 6 เดือน ร้อยละ 70.2 นักเรียนส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าจะเลิกกินน้ำหวานและน้ำอัดลม ร้อยละ 68.1 นักเรียนส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าจะแปรงฟันหลัง อาหารกลางวันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ร้อยละ 78.8 ด้านการปฏิบัติ นักเรียนส่วนใหญ่แปรงฟันหลัง รับประทานอาหารและก่อนเข้านอนเป็นบางครั้ง ร้อยละ 48.9 นักเรียนส่วนใหญ่ตรวจความสะอาดช่องปาก หลังหลังการแปรงฟันด้วยตนเองเป็นบางครั้ง ร้อยละ 59.6 นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่เคยใช้ไหมขัดฟันเพื่อทำ ความสะอาดซอกฟัน ร้อยละ 51.1 นักเรียนส่วนใหญ่เมื่อแปรงฟันก่อนนอนแล้วจะไม่กินอะไรอีก ปฏิบัติเป็น บางครั้งร้อยละ 63.8 นักเรียนส่วนใหญ่ชอบกินขนมหวาน ลูกอม น้ำหวานและน้ำอัดลมเป็นบางครั้ง ร้อยละ 63.8 นักเรียนส่วนใหญ่ไปพบหมอฟันเพื่อตรวจสุขภาพช่องปากเป็นบางครั้ง ร้อยละ 55.3 นักเรียนส่วนใหญ่ แปรงฟันหลังอาหารกลางวันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนเป็นบางครั้ง ร้อยละ 59.6 และจากการสัมภาษณ์เด็ก นักเรียนพบว่ายังไม่มีกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน โดยนักเรียนไม่มีอุปกรณ์การแปรงฟันเก็บไว้ที่ โรงเรียน (เปรมฤดี ศรีสังข์, 2550 )

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นักเรียนส่วนมากยังขาดความรู้เรื่องโรคฟันผุมีทัศนคติและความตั้งใจอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติตัวที่ไม่ถูกต้องตามมา หากเด็กในวัยนี้ได้รับการสนับสนุนชี้แนะด้วยวิธีที่ถูกต้อง จะมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและการปฏิบัติตนในการส่งเสริมสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสมตามมาด้วย (ประภาเพ็ญ สุวรรณ และคณะ, 2541) จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาหารูปแบบกลวิธีในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุ ในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุที่สูง จากแนวคิดทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (The Theory of Reasoned Action) ของฟิชไบน์และโอเซน(1977 อ้างถึงใน จุฬารักษ์ โสตะ, 2546) กล่าวว่าโดยปกติแล้วมนุษย์เป็นผู้ที่มีเหตุผล การตัดสินใจกระทำสิ่งใดของมนุษย์จะมีการพิจารณาเหตุผล และมีการใช้ข้อมูลที่มีอย่างเป็นระบบ เราสามารถทำนายพฤติกรรมของมนุษย์ได้ จากการวัดความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น และจากแนวคิดของ เฮาส์ (1986 อ้างถึงในรุ่งโรจน์ พุ่มริ้ว, 2546) ผู้รับการสนับสนุนทางสังคม- รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีคนเอาใจใส่ดูแล รวมทั้งผู้สนับสนุนจะต้องช่วยให้ผู้รับการสนับสนุน ได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่ต้องการ มาประยุกต์ใช้ในการจัดโปรแกรมสุขศึกษา เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุ ในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการให้ความรู้ ปลูกฝังทัศนคติและฝึกทักษะในการป้องกันโรคฟันผุแก่กลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากเด็กอายุ 12 ปี ยังไม่บรรลุวุฒิภาวะ จึงต้องเสริมแรงสนับสนุนทางสังคมจากครูและผู้ปกครอง คอยกระตุ้นเตือนให้กำลังใจ ให้อำนาจ เพื่อให้เด็กเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กนักเรียนมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคฟันผุที่ถูกต้อง เป็นแนวทางแก้ปัญหาโรคฟันผุของนักเรียน และใช้เป็นการพัฒนางานส่งเสริมทางด้านทันตสาธารณสุขในโรงเรียนต่อไป

## 2. คำถามการวิจัย

โปรแกรมสุขศึกษาที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมในการป้องกันโรคฟันผุ มีผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันโรคฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือไม่ อย่างไร

## 3. วัตถุประสงค์

### 3.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมสุขศึกษาที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมในการป้องกันโรคฟันผุในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล วัดกลาง เทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

### 3.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

3.2.1 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมในการป้องกันโรคฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภายในกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมสุขศึกษา และกลุ่มเปรียบเทียบที่ได้รับการสอนสุขศึกษาตามปกติ ก่อนทดลอง และภายหลังการทดลองในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 3.2.1.1 ความรู้เรื่องโรคฟันผุ
- 3.2.1.2 เจตคติต่อพฤติกรรมในการป้องกันโรคฟันผุ
- 3.2.1.3 ความตั้งใจที่จะป้องกันโรคฟันผุ
- 3.2.1.4 การปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคฟันผุ
- 3.2.1.5 ปริมาณแผ่นคราบจุลินทรีย์

3.2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมสุขศึกษา กับกลุ่มเปรียบเทียบที่ได้รับการสอนสุขศึกษาตามปกติ ก่อนทดลอง และภายหลังการทดลองในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.2.2.1 ความรู้เรื่องโรคฟันผุ

3.2.2.2 เจตคติต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุ

3.2.2.3 ความตั้งใจที่จะป้องกันโรคฟันผุ

3.2.2.4 การปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคฟันผุ

3.2.2.5 ปริมาณแผ่นคราบจุลินทรีย์

3.2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความตั้งใจที่จะป้องกันโรคฟันผุและการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคฟันผุกับแรงสนับสนุนทางสังคม ในกลุ่มทดลอง หลังการทดลอง

#### 4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสุขศึกษา กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมในการป้องกันโรคฟันผุ ดีวก่อนทดลองและกลุ่มเปรียบ ในเรื่องต่อไปนี้

4.1.1 ความรู้เรื่องโรคฟันผุ

4.1.2 เจตคติต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุ

4.1.3 ความตั้งใจที่จะป้องกันโรคฟันผุ

4.1.4 การปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคฟันผุ

4.1.5 ปริมาณแผ่นคราบจุลินทรีย์

4.2 ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสุขศึกษา ความตั้งใจที่จะป้องกันโรคฟันผุในกลุ่มทดลองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงสนับสนุนทางสังคม

4.3 ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสุขศึกษา การปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคฟันผุในกลุ่มทดลองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงสนับสนุนทางสังคม

#### 5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง แบบ 1 กลุ่มทดลอง และ 1 กลุ่มเปรียบเทียบซึ่งมุ่งศึกษาผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยการประยุกต์ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุ ในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล เทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

5.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล วัดกลาง เทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มเปรียบเทียบคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก เทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่มีบริบทภายนอกใกล้เคียงกันมากที่สุด

5.3 ระยะเวลาที่ศึกษา เดือนธันวาคม 2549 – กุมภาพันธ์ 2550

## 6. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องในงานวิจัย

6.1 ตัวแปรอิสระ คือ โปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมจากครู และ ผู้ปกครอง

6.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

- 6.2.1 ความรู้เรื่องโรคฟันผุ
- 6.2.2 เจตคติต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุ
- 6.2.3 ความตั้งใจที่จะป้องกันโรคฟันผุ
- 6.2.4 การปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคฟันผุ
- 6.2.5 ปริมาณแผ่นคราบจุลินทรีย์

## 7. นิยามศัพท์เฉพาะ

7.1 โปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้ ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคม หมายถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพโดยประยุกต์ใช้ ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคม เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมซึ่งประกอบด้วยการสร้างเจตคติที่ถูกต้องต่อพฤติกรรมป้องกันโรคฟันผุ กลวิธีที่นำมาใช้ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับโรคฟันผุโดยการบรรยายประกอบสื่อ การสาธิต การฝึกปฏิบัติ การอภิปรายกลุ่ม การจัดบอร์ดสุขศึกษา การสนับสนุนการกระตุ้นเตือนและการให้กำลังใจจากครูและผู้ปกครอง

7.2 ความรู้เรื่องโรคฟันผุ หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจ -ในเรื่องสาเหตุของโรคฟันผุ ระยะของการเกิดโรคฟันผุ การป้องกันโรคฟันผุ การรักษาโรคฟันผุ รวมทั้งผลเสียจากการเกิดโรคฟันผุ

7.3 ผลของการจัดโปรแกรมสุขศึกษา หมายถึง ผลของการจัดโปรแกรมสุขศึกษา ที่ทำให้ตัวแปรด้านความรู้เรื่องโรคฟันผุ ทศนคติ ความตั้งใจต่อพฤติกรรมป้องกันโรคฟันผุ ตัวใดตัวหนึ่งต้องเพิ่มขึ้น

7.4 การปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคฟันผุ หมายถึง การที่นักเรียนมีพฤติกรรมปฏิบัติตัวไปในทางที่ถูกต้องและพึงประสงค์ดังนี้คือ การแปรงฟันที่ถูกวิธีการเลือกรับประทานอาหารที่ถูกต้อง ลดอาหารที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ

7.5 ความตั้งใจที่จะป้องกันโรคฟันผุ หมายถึง การแสดงออกหรือความต้องการ หรือเจตนาที่จะปฏิบัติตัวในการป้องกันฟันผุของกลุ่มตัวอย่าง

7.6 นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง เทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

7.7 เจตคติต่อพฤติกรรมป้องกันโรคฟันผุ หมายถึง การประเมินด้านความรู้สึก ความเชื่อ และความพร้อมของกลุ่มตัวอย่างที่จะปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคฟันผุ เพื่อเป็นการตัดสินใจว่าการที่ตนเองแสดงพฤติกรรมป้องกันโรคฟันผุ จะให้ผลดีหรือผลเสียแก่ตนเอง และจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย กับการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคฟันผุ

7.8 การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่นักเรียนได้รับแรงสนับสนุน ด้านอารมณ์ ด้านการประเมินคุณค่า ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านทรัพยากร จากครู และผู้ปกครอง ในการแสดงพฤติกรรมป้องกันโรคฟันผุ

**8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ**

8.1 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันการโรคฟันผุของเด็กนักเรียน  
ในโรงเรียนประถมศึกษา

8.2 เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินงานส่งเสริมทางด้านทันตสาธารณสุขที่เหมาะสมสำหรับ  
นักเรียนประถมศึกษา เพื่อให้มีสุขภาพช่องปากที่ดีต่อไป